

Läsförståelse

Tid: 60 minuter
Inga hjälpmedel

Namn:

Födelsedatum:

Testdatum:

Maxpoäng: 35

Del 1 - Insändare

Läs insändarna och svara på frågorna genom att kryssa för om varje påstående är rätt eller fel under varje insändare.

Insändare 1

Uppmaning till förändring på lokala biblioteket!

Under min senaste resa till det lokala biblioteket upplevde jag flera problem som jag fann oacceptabla. Mitt besök, som borde ha varit en lugn och berikande stund, blev i stället frustrerande.

För det första var det otroligt svårt att hitta en plats att sitta på. Biblioteket var överfullt av människor, och det fanns knappt några lediga platser. Jag var tvungen att vandra runt i nästan 20 minuter innan jag fann en ledig stol.

Vidare var det en störande ljudnivå i läsesalen. Trots att bibliotek ska vara en plats för stillhet och koncentration, var det så mycket prat och oväsen att jag hade svårt att koncentrera mig på min läsning. Detta var särskilt problematiskt då jag förberedde mig inför en viktig tentamen.

Dessutom var utbudet av böcker bristfälligt. Många av de böcker jag letade efter var antingen utlånade eller fanns inte alls. Jag hade förväntat mig ett bättre sortiment från ett stadsbibliotek.

Min upplevelse avslutades med en lång kö vid utlåningsdisken. Det fanns bara en bibliotekarie som hanterade utlåningen, trots en lång kö av besökare.

Biblioteket bör förbättra sin service genom att säkerställa tystnad i läsesalarna, utöka boksamlingen och ha fler anställda vid utlåningsdisken, särskilt under högtrafikperioder. Vi besökare förtjänar en bättre upplevelse och ett mer givande biblioteksbesök.

Om inte dessa förändringar genomförs, kan jag tänka mig att fler och fler kommer att välja att stanna hemma och använda digitala resurser i stället. Biblioteket måste verkligen ta besökarnas behov på allvar för att fortsätta vara en relevant och uppskattad resurs i samhället.

Jimmy

Fråga	Rätt	Fel
1. Jimmys beskrivning av biblioteksmiljön antyder ett överflöd av lediga sittplatser vid tiden för besöket.	☐	☐
2. Enligt Jimmys uppfattning kan biblioteket undvika att tappa besökare till digitala alternativ genom att bibehålla nuvarande servicenivå.	☐	☐

Insändare 2

Det är dags att omvärdera användningen av plastpåsar!

När avgiften för plastpåsar infördes var många hoppfulla om att det skulle minska plastanvändningen och gynna miljön. Men det är tydligt nu att avgiften inte haft önskad effekt. Det är inte bara dyrt för konsumenterna, utan det har också skapat en onödig belastning för småföretagare.

Målet var att minska användningen av plastpåsar, men istället ser vi att folk helt enkelt köper dyrare och tjockare plastpåsar som varar längre. Detta går helt emot syftet med avgiften. Vi ser inte någon märkbar förbättring i miljön, och istället ökar användningen av alternativa förpackningsmaterial som inte nödvändigtvis är bättre för miljön.

En annan aspekt är att många konsumenter nu köper stora mängder av engångsplastpåsar för att undvika att betala avgiften varje gång de handlar. Detta leder till en paradoxal situation där fler plastpåsar hamnar i omlopp, vilket ökar miljöbelastningen.

Om vi inte omvärderar denna ineffektiva avgift, kommer framtida generationer att se den som ett misslyckat försök att lösa plastproblemet. Vi behöver hitta bättre lösningar som faktiskt minskar plastanvändningen och skyddar miljön, inte skapar fler problem.

Maria

Fråga	Rätt	Fel
3. Maria anser att avgiften på plastpåsar framgångsrikt har minskat användningen av plast.	☐	☐
4. Maria påpekar att den ökade användningen av tjockare plastpåsar har lett till en förbättring av miljöns hälsa.	☐	☐

Insändare 3

Sätt stopp för onödig gatubelysning!

Mitt i natten när de flesta av oss sover, är stadens gator fortfarande upplysta som om det vore mitt på dagen. Detta slöseri med el är inte bara kostsamt för kommunen, utan bidrar även till onödig ljusförorening och energiförbrukning.

Det finns ingen anledning att ha full belysning på gatorna mitt i natten när det knappt finns några människor ute. En mer energieffektiv lösning vore att använda sensorer som aktiverar gatubelysningen endast när det behövs, till exempel när någon går eller kör på gatan. Denna metod har framgångsrikt tillämpats i andra städer, vilket visar att det är en praktisk och genomförbar lösning.

Dessutom, ljusföroreningen från överdriven gatubelysning påverkar inte bara vår förmåga att se stjärnorna, utan även djurlivets naturliga rytm. Flera studier har visat hur ljusförorening stör djurs beteenden och livscyklar. Till exempel har det observerats att vissa fågelarter sjunger tidigare på morgonen på grund av konstgjort ljus, och att det påverkar deras parnings- och migrationsmönster.

Förutom den ekologiska påverkan, finns det även en ekonomisk aspekt att beakta. Onödig belysning innebär höga elkostnader för kommunen, vilka i slutändan betalas av skattebetalarna. En mer strategisk användning av gatubelysning skulle kunna minska dessa kostnader avsevärt.

Slutligen är det viktigt att komma ihåg att mörkret också har sitt värde. Det ger oss möjlighet att uppleva natthimlen i sin fulla prakt och ger en känsla av lugn och stillhet som är svår att hitta i en ständigt upplyst stad.

Om vi inte tar itu med detta problem, fortsätter vi att slösa bort värdefulla resurser och bidra till miljöförstöring. Det är dags för kommunen att se över och modernisera sitt system för gatubelysning för att skapa en mer hållbar och ekologiskt ansvarsfull framtid.

Eva

Fråga	Rätt	Fel
5. Eva menar att sensorstyrd gatubelysning skulle öka kommunens utgifter jämfört med den nuvarande konstanta belysningen.	☐	☐
6. Eva påpekar att ljusförorening inte bara påverkar djurlivet utan också människors förmåga att uppskatta natthimlen och uppleva en känsla av lugn och stillhet.	☐	☐
7. Enligt Eva har forskning inte påvisat några signifikanta effekter av ljusförorening på djurs beteenden eller livscyklar.	☐	☐

Insändare 4

Stödet till lärare behöver förstärkas!

Jag har arbetat som lärare på högstadiet i flera år och älskar mitt jobb. Men jag har märkt en ökad arbetsbelastning på grund av den digitala världens komplexitet och elevers förändrade behov.

På senare tid har jag observerat hur digitala verktyg, som smartphones och surfplattor, blivit en integrerad del av elevernas liv. Detta har sina fördelar, men också nackdelar. Elever är mer distraherade än någonsin och det är svårt att behålla deras uppmärksamhet under lektionerna.

Jag undervisar i en klass med 25 elever, många av dem har olika inlärningsvårigheter eller kommer från icke-svensktalande familjer. Detta kräver individualiserad undervisning och extra tid för varje elev. För att hantera detta behöver jag förbereda olika typer av läromaterial, från grundläggande till avancerat, för att se till att alla elever får den hjälp de behöver.

Dessutom har den ökade användningen av digitala verktyg lett till att jag som lärare måste hantera en del av det digitala livet hos eleverna. Det är en stor utmaning att hantera problem som uppkommer online, särskilt när det gäller nätmobbning eller andra typer av digitala kränkningar.

Som lärare är jag redo att stötta och hjälpa till med problem som uppstår under skoltid. Men jag vill påminna föräldrar om att det är viktigt att de också tar sitt ansvar. Håll koll på vad era barn gör online och stötta dem i att använda digitala verktyg ansvarsfullt. Vi lärare gör vårt bästa, men vi kan inte hantera allt på egen hand.

Tack till alla föräldrar som stödjer oss i vår undervisning och i vårt arbete med att ge era barn en god utbildning.

Oscar

Fråga	Rätt	Fel
8. Oscar uppskattar den ökade närvaron av digitala verktyg i klassrummet som enbart positiv för elevernas inläring.	☐	☐
9. Eleverna i Oscars klass kommer majoriteten från svensktalande familjer.	☐	☐
10. Oscar anser att det är föräldrarnas ansvar att övervaka sina barns digitala aktiviteter och ingripa vid behov.	☐	☐

Insändare 5

Återinför den obligatoriska värnplikten!

Som en veteran och före detta militär officer, har jag följt debatten om återinförandet av den obligatoriska värnplikten med stort intresse. Jag är fast övertygad om att det är dags för Sverige att återinföra värnplikten, inte bara som ett medel för försvar, utan som en väg till personlig och samhällelig utveckling.

För det första, värnplikten erbjuder en unik möjlighet för unga människor att utveckla viktiga livskunskaper, såsom disciplin, samarbetsförmåga och ledarskap. Dessa färdigheter är ovärderliga i det civila livet och kan bidra starkt till individens personliga och professionella framgång.

För det andra, värnplikten är ett sätt att främja nationell sammanhållning och patriotism. Genom att tjänstgöra tillsammans med individer från olika samhällsskikt och regioner, lär sig unga människor att arbeta över kulturella och sociala gränser, vilket stärker den nationella identiteten och sammanhållningen.

Slutligen, i en värld där säkerhetshot och geopolitiska spänningar ökar, är det viktigt att Sverige har en välfungerande och välutbildad försvarsmakt. Återinförandet av värnplikten skulle säkerställa att landet har tillräckligt med utbildad personal att kalla på vid behov.

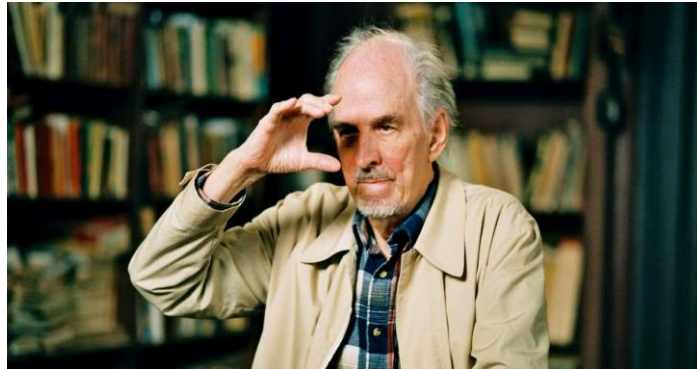
Det är dags för Sverige att ta det här steget och återinföra värnplikten för landets bästa. Det är en investering i vår ungdom, vårt samhälle och vår nationella säkerhet.

Daniel

Fråga	Rätt	Fel
11. Daniel menar att värnplikten endast bör återinföras för att stärka landets militära försvar	☐	☐
12. Enligt Daniel bidrar värnplikten till utvecklingen av viktiga livskunskaper som är användbara i det civila livet.	☐	☐
13. Daniel anser att värnplikten inte påverkar den nationella sammanhållningen eller patriotismen på ett betydande sätt.	☐	☐

Del 2 – Porträtt

Läs texten om Ingmar Bergman och svara på frågorna. Det finns tolv frågor uppdelade i tre delar. Läs instruktionerna för varje del innan du svarar på frågorna. Frågorna kommer i kronologisk ordning i varje del.

Ingmar Bergmans barndom och familjeliv: En strikt uppfostran

Ingmar Bergman föddes i en strängt religiös familj i Uppsala, Sverige. Hans far, Erik Bergman, var en luthersk präst som förväntade sig disciplin och andlighet från sin familj, ett tema som Ingmar ofta återkom till i sina senare verk. Den yngre Bergmans uppväxt var präglad av religiösa ritualer och bibliska berättelser, vilket etablerade en fond av symbolik och metaforer som skulle genomsyra hans filmskapande. Trots en kärleksfull men komplicerad relation till sin far, utvecklade Bergman en fascination för teater och berättande som en form av både flykt och självuttryck.

Utbildning och tidig kreativ utveckling: Från pjäser till filmmanus

Efter att ha flyttat till Stockholm för universitetsstudier, blev Bergmans intresse för teatern allt mer uttalat. Han tog aktivt del i studentteatern, där han skrev och regisserade sina första pjäser. Denna period var avgörande för Bergmans utveckling som berättare, och han började experimentera med olika berättartekniker och utforska psykologiskt drivna karaktärer. Hans tidiga verk vid denna tid var präglade av en utforskning av existentialism och mänskliga relationer, teman som skulle återkomma genom hela hans karriär.

Genombrott och innovativ filmskapare: Att utmana konventioner

Ingmar Bergmans filmkarriär tog fart under 1940-talet och 1950-talet, en tid då han började utmana konventionella narrativa strukturer och utforska mörkare, mer komplexa teman. Filmer som "Sommarlek" och "Gycklarnas afton" visade hans förmåga att kombinera djupgående psykologisk insikt med stark visuell stil. "Det sjunde inseglet", kanske hans mest kända film, framställde en medeltida riddares sökande efter mening i en värld som plågades av pesten, och ställde djärva frågor om tro, död och mänsklig existens.

Som teaterregissör och nationell kulturell figur: En livslång passion

Vid sidan av filmen hade Bergman en framstående karriär som teaterregissör. Han var konstnärlig ledare för flera teatrar, inklusive Kungliga Dramatiska Teatern i Stockholm, där han iscensatte både klassiska och moderna pjäser. Hans teaterproduktioner var kända för sin noggranna regi och förmåga att dra fram kraftfulla skådespelarprestationer. Bergmans arbete på teatern gav honom en djupare förståelse för skådespelarkonsten, något som blev en ovärderlig tillgång i hans filmskapande.

Privatliv och personliga kriser: Källor till kreativitet

Bergmans privatliv var fyllt av både passion och smärta, med flera äktenskap och relationer som ofta återfanns som centrala teman i hans verk. Dessa personliga upplevelser gav honom ett rikt material som han kunde utforska i sina filmer. Hans karaktärer och berättelser kännetecknades av ett autentiskt djup och en ärlighet som endast kan komma från personlig erfarenhet.

Senare år och arvet efter Bergman: En fortsatt inspiration

Även efter sin bortgång fortsätter Bergman att vara en av de mest respekterade och studerade filmskaparna i världen. Hans filmer fortsätter att visa på filmmediets potential att utforska och uttrycka de mest grundläggande mänskliga frågorna. Bergmans bidrag till filmkonsten och kulturen går långt bortom hans egna filmer. Han har inspirerat generationer av filmskapare och har fått många utmärkelser för sitt arbete, inklusive flera Oscars.

Ingmar Bergman: Konstnärens och människans dualitet

Genom hans verk får vi en insyn i den ständiga kampen mellan konstnär och individ, mellan offentligt liv och privat liv. Bergmans liv och karriär påminner oss om det eviga sökandet efter mening och sanning, både inom oss själva och i de världar vi skapar genom konsten. Hans filmer fortsätter att utmana, inspirera och ge insikt till nya publikgrupper världen över, och hans arv som en av filmens stora mästare lever kvar.

DEL A: Det finns fyra frågor och varje fråga har fyra svarsalternativ. Endast ett av alternativen är rätt, kryssa för detta.

14. Vilken aspekt av sin uppväxt återspeglade Ingmar Bergman ofta i sina filmer?

- A Ett intresse för sport och fysiska aktiviteter.
- B En idyllisk och bekymmersfri barn- och ungdomstid.
- C Komplexiteten i relationen till sin fader och en sträng uppväxt.
- D Uppskattningen av den svenska skärgårdens landskap.

15. Hur påverkade Ingmar Bergmans tidiga teatererfarenhet hans filmstil?

- A Det ledde till att han undvek att arbeta med skådespelare.
- B Det inspirerade honom till att endast göra stumfilmer.
- C Det gav honom insikt i skådespelarkonsten och berättande.
- D Det fick honom att fokusera på dokumentärfilm.

16. På vilket sätt var "Det sjunde inseglet" en betydelsefull film i Bergmans karriär?

- A Den var en avslappnad komedi som avvek från hans vanliga stil.
- B Den var en kommersiell succé som etablerade honom i Hollywood.
- C Den etablerade honom som en ledande regissör och utforskade djupa filosofiska frågor.
- D Den var en actionfilm som bröt mot tidens tekniska begränsningar.

17. Vad karaktäriserar Ingmar Bergmans bidrag till kulturen utöver hans arbete som filmregissör?

- A Hans bidrag till utvecklingen av svensk gastronomi.
- B Hans arbete som teaterregissör och betydande författare.
- C Hans inflytande inom svensk popmusik.
- D Hans design av moderna svenska serier.

DEL B: Kryssa för ett alternativ som stämmer bäst med den markerade delen av utdraget.

18. "Den yngre Bergmans uppväxt var **präglad** av religiösa ritualer och bibliska berättelser..." **Vad innebär 'präglad' i denna mening??**

- A Lätt påverkad
- B Formad och starkt influerad
- C Marginellt ändrad
- D Markerad

19. "Denna period var **avgörande** för Bergmans utveckling som berättare..." **Vad betyder 'avgörande' i detta sammanhang?**

- A Inkonsekvent
- B Betydelselöst
- C Kritisk och bestämmande
- D Begränsande

20. "något som blev en **ovärderlig** tillgång i hans filmskapande." **Vad menar man med 'ovärderlig' här??**

- A Utan något monetärt värde
- B Överflödig
- C Inte särskilt viktig
- D Extremt värdefull och oersättlig

21. "visade hans förmåga att kombinera djupgående psykologisk **insikt** med stark visuell stil." **Vad betyder 'insikt' i denna mening**

- A En yttre observation
- B En initial gissning
- C En djup förståelse eller medvetenhet
- D En grundläggande kunskap

DEL C: Svara kortfattat på frågorna.

22. Vilket återkommande tema från Bergmans barndom återspeglas i hans filmer?

Svar:

23. Under vilket årtionde började Bergmans filmkarriär ta fart?

Svar:

24. Vilken titel hade Bergman vid Kungliga Dramatiska Teatern i Stockholm?

Svar:

25. Nämn en psykologisk aspekt som Bergman ofta utforskade i sina filmer.

Svar:

..

Del 3 – Artikel

Läs miniartikeln i rutan och komplettera sammanfattningen med hjälp av ordlistan, A-G, nedan. Skriv BARA rätt bokstav, A-G, i rutorna på ditt svarsblad. Du ska INTE använda alla orden.

Biometri

Fram till slutet av 1800-talet förlitade man sig till stor del på "fotografiskt minne" för identifiering. På 1890-talet sökte en antropolog och polisexpedient i Paris vid namn Alphonse Bertillon att lösa problemet med att identifiera dömda brottslingar och gjorde biometri till ett särskilt forskningsfält.

Han utvecklade en metod för flera kroppsmätningar som namngavs efter honom – Bertillonage. Bertillon grundade sitt system på påståendet att måtten på vuxna ben inte förändras efter 20 års ålder. Hans system användes av polismyndigheter över hela världen, tills 1903, när två identiska mätningar erhöles för två olika personer i fängelset Fort Leavenworth. Fängelset bytte till fingeravtryck dagen efter och resten av världen följde snart efter, och övergav Bertillonage för alltid. Efter misslyckandet med Bertillonage började polisen använda fingeravtryck, som utvecklades av Richard Edward Henry från Scotland Yard, och återgick i princip till samma metoder som kineserna använt i årtal.

Av säkerhetsskäl kombineras ofta två eller alla tre av dessa system, men i takt med att tiden går har vi ett konstant behov av mer säkra och exakta åtgärder. Autentisering genom biometrisk verifiering blir allt vanligare i företags- och offentliga säkerhetssystem, konsumentelektronik och applikationer för försäljningsställen. Utöver säkerhet har bekvämlighet varit den drivande kraften bakom biometrisk verifiering. Redan nu introducerar många europeiska länder ett biometriskt pass som kommer att bära ett papperstunt datorchips för att lagra ansiktetsbild och minst en ytterligare biometrisk identifierare. Detta kommer att bidra till att motverka bedrägliga försök att få dubbla pass och verifiera innehavarens identitet mot dokumentet.

Komplettera sammanfattningen:

Redan på 1300-talet använde kineserna biometri för att skilja små barn åt, men det var först på 1890-talet som det först användes av myndigheterna som ett medel för 26.....i brottmål. Systemet som utvecklades av fransmannen Bertillon – det att mäta vuxna ben – var bristfälligt, och därför antog polisen 27..... som ett mer tillförlitligt sätt att identifiera misstänkta. Bortsett från säkerhet har en annan viktig 28.....bakom biometrisk verifiering varit 29.....

Välj bland orden i rutan. Du ska INTE använda alla orden.

A. säkerhet	E. fingeravtryck
B. bekvämlighet	F. mätning
C. identitet	G. identifiering
D. faktor	

Del 4 – Lucktest

Fyll i luckorna i nedanstående meningar. Skriv enbart ETT ord i varje lucka. Välj bland orden i rutan. Du ska INTE använda alla orden.

otydlig avgörande konservera återföra sprida vara fastställa underbygga bli

- För att uppnå hållbar utveckling måste vi lära oss att **30.**våra naturresurser på ett effektivare sätt.
- Digitaliseringens framsteg har gjort det möjligt för oss att **31.** information mycket snabbare än tidigare.
- Många historiker anser att upptäckten av penicillinet var en **32.**..... punkt i medicinens historia.
- Om du vill förbättra din kondition, är det bäst att **33.**.....en träningsrutin som du kan följa regelbundet.
- I den akademiska världen är det viktigt att **34.**sina argument med starka och trovärdiga källor.
- Språkinläring kräver tålamod och övning; man kan inte **35.**flytande över en natt.

Slut på testet!